

Állásfoglalás a természettudományi tanárképzés helyzetéről

2009.12.20. | **HÍREK**

Az ELTE Fizikai Intézet Professzori Tanácsának állásfoglalása a természettudományi tanárképzés helyzetéről

Magyarország gazdasági felemelkedése elképzelhetetlen eredményes természettudományos és műszaki oktatás nélkül. Ennek elengedhetetlen feltétele, hogy elegendő számú jól képzett természettudomány szakos tanár lépjen a pályára. Ezzel szemben aggodalommal tapasztaljuk, hogy a természettudományos tanárképzés a három éve bevezetett Bologna-rendszer hatására végveszélybe került. A tények: a 2009/2010 tanévben a IV. évfolyamra (a mesterképzés első évfolyamára) nappali tagozaton főszakosként biológiából 9, fizikából 4, kémiából 1, környezetantból 0, informatikából 10 tanárképzést választó hallgató iratkozott be az *egész országban*. Két év múlva tehát legfeljebb ennyi frissen végzett természettudományos szaktanár hagyhatja el az egyetemek falait, miközben a nyugdíjba menők száma évente kb. 6-700. Ugyancsak riasztó, hogy ezek a létszámok nem tekinthetők az első év átmeneti zavarainak. A következő két év adatai már ismertek, hiszen a szakirányú jelentkezések már az alapképzés első éve után megtörténnek. A matematika tanár szak helyzete ez évben még nem annyira súlyos, mint a természettudományoké (az országos létszám jelenleg 40). Nem kevésbé aggasztó viszont, hogy a létszám a következő két évben monoton csökkenő, az ELTE-n például három év alatt 42%-ára esett vissza a matematika tanári szakirányra jelentkezők száma.

A természettudományos tanárképzés nehéz helyzete számos okra vezethető vissza, de a három éve bevezetett Bologna-rendszer az, mely a fenti számokkal jellemzett végveszélybe sodorta a képzést. (Az ELTE-n a Bologna-rendszer bevezetése előtti években, az ötéves képzésben tanár szakos diplomát szerzők száma csak fizikából is meghaladta évente a 20 főt).

A Bologna-rendszer tanárképzést érintő hátrányos vonásai:

- Tanárszakra érettségi után azonnal nem lehet jelentkezni (tanárképzés csak mesterképzésben létezik), és úgy tűnik, hogy a hallgatókat a tanári hivatás felé orientáló tárgyak nem tudják betölteni szerepüket.
- Az alapszakos hallgatók az első év elvégzése után jelezhetik tanári érdeklődésüket, s ezután fő (major) és mellék (minor) szakot kell választaniuk, nem beszélve a pedagógia tárgyáról. Innét kezdve számukra nincs visszaút, mert a BSc képzés végén hátrányban vannak (az esetleges álláskeresési vagy MSc felvételi versenyben) többi alapszakos kollégájukkal szemben, akik csak egy szak tárgyait hallgatják.
- A mester szinten egyetlen, „egységes” tanár szak létezik, 129 különböző tanári modullal. Mivel a mellékszak az alapszaknak csak kevesebb, mint 1/3 részét fedi le órákkal, a hallgató a minor szakjában rendszerint a szokásos szemléletet sem tudja kialakítani. Ezt a hátrányt a mesterképzésben megjelenő többletórák sem tudják pótolni, mivel túl későn érkeznek, s számuk sem elegendő az általános pedagógia tárgyak túlsúlya miatt. A képzés szakmai szempontból tehát erősen aszimmetrikus, s végülis egyszakos tanárok kibocsátására vezet.
- A tanárképzés a 4 féléves, 120 kredites természettudományos mesterképzésekkel szemben 5 félév (150 kredit megszerzése) után ad csak diplomát, ráadásul a tervezett rezidens képzés módja még jelenleg sem rendezett.

A természettudományos tanárképzés teljes elhalásának megakadályozására és az eredményes tanárképzés biztosítása érdekében javasoljuk, hogy **a matematika (informatika)-természettudomány, természettudomány-természettudomány (pl. fizika-kémia) szakpárokat kezeljük önállóan akkreditálandó szakokként, vegyük ki a Bologna-rendszerből és egyívű, osztatlan ötéves képzésbe tegyük át.** Bajorországban nemrég tértek vissza erre a rendszerre. (A természettudomány-egyéb szakpárok maradnának a mostani rendszerben.) Az egyetemek az egyívű képzés hatékony lebonyolítására jelenleg még képesek, így a természettudomány iránt

érdeklődő, a tanári hivatás iránt elkötelezett hallgatók jól átlátható rendszerben tanulnának, s mindkét szakjukon egyenértékű, színvonalas képzésben részesülnének. Ezek az intézkedések mindenképpen kiegészítendők az említett szakpárokát választókat kiemelten támogató ösztöndíj-rendszerrel, és a természettudományi tanári hiányszakok kiemelt pótlékú javadalmazásával.

2009. december

Eötvös Loránd Tudományegyetem • Természettudományi Kar • Fizikai Intézet

1117 Budapest, Pázmány Péter sétány 1/A